

Datum

2012-01-27

Upprättad av

Mats Nygren

Väg- och järnvägsavdelningen

Enhet marknadstillsyn och marknadsövervakning

Riktlinje för Transportstyrelsens marknadstillsyn och marknadsövervakning av den omreglerade besiktningsverksamheten

Förord

Transportstyrelsen är en myndighet som har ett samlat ansvar för järnvägs-, luftfarts-, sjöfarts- vägtrafik-, körkorts- och yrkestrafikfrågor.

Transportstyrelsen har till huvuduppgift att svara för regelgivning, registerhållning, tillståndsprovning och tillsyn inom transportområdet.

Transportstyrelsen ska verka för att de transportpolitiska målen uppnås.

Verksamheten ska särskilt inriktas på att bidra till ett internationellt konkurrenskraftigt, miljöanpassat och säkert transportsystem.

Hur Transportstyrelsens olika ansvarsområden bidrar till de transportpolitiska målen framgår av mål framtagna för respektive område.

Med detta som utgångspunkt har följande riktlinje tagits fram för Transportstyrelsens marknadstillsyn och marknadsövervakning inom besiktningsområdet.

Inledning

När monopolet för att bedriva besiktungsverksamhet av fordon i Sverige upphörde den 1 juli 2010 ansåg man det från regeringshåll nödvändigt att övervaka den fria och omreglerade besiktningmarknaden utifrån trafiksäkerhet, miljö, prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet. Transportstyrelsens enhet för marknadstillsyn och marknadsövervakning inom Väg- och järnvägsavdelningen övervakar besiktningsorganen och den omreglerade marknaden utifrån ovanstående kriterier, fordonslagen 2002:574 och lag om ändring av fordonslagen 2010:39 samt punkt 2 i regleringsbrev 2012.

Beslutet om omreglering väntas leda till

- fler besiktningstationer
- längre öppettider
- bättre serviceutbud
- fler och växande företag,
- nya produkter och tjänster som ger ökad sysselsättning och ekonomisk tillväxt. (Prop. 2009/10:32)

I och med detta gjordes våren 2010 en nollmätning (nulägesanalys) av MIND Research på uppdrag av Transportstyrelsen. Den bestod av 9 674 telefonintervjuer under perioden 30 mars och 6 juni. Syftet med undersökningen var att ta fram nyckeltal och mätvärden som Transportstyrelsen tillsammans med Konkurrensverket kan använda för att följa marknaden.

För att tydliggöra Transportstyrelsens roll och arbetsmetoder för branschens aktörer har nu en riktlinje för Transportstyrelsen marknadstillsyn och marknadsövervakning tagits fram. Riktlinjen syftar till att förtydliga vilken typ av marknadstillsyn och marknadsövervakning Transportstyrelsen ska bedriva för att främja en sund och rättvis konkurrens. Riktlinjen visar den inriktning Transportstyrelsen avser bedriva inom marknadstillsyn och marknadsövervakning.

Uppdrag inom marknadstillsyn & marknadsövervakning

Transportstyrelsen ska aktivt följa omregleringen och dess utveckling, effekter och konsekvenser för att ha beredskap att vidta lämpliga åtgärder i de fall det behövs för att upprätthålla viss nivå gentemot konsumenterna i fråga om tillgänglighet m.m. (Prop. 2009/10:32)

Uppdragen ges till Transportstyrelsen av regeringen via näringsdepartementet med instruktion för Transportstyrelsen, regleringsbrev samt via fordonslagen.

Rapportering av resultatet av marknadstillsynen & marknadsövervakningen

Transportstyrelsen avrapporterar regelbundet till Swedac, besiktningsorganen, internt inom myndigheten samt till Näringsdepartementet (via Transportstyrelsens årsredovisning¹). I en bilaga till årsredovisningen, och på Transportstyrelsens hemsida, kan man i en fördjupad rapport läsa mer detaljer om resultatet av Transportstyrelsens arbete för året som gått. Rapportering sker även månatligen till Näringsdepartementet.

Regleringsbrev 2012

Organisationsstyrning

Transportstyrelsen ska särskilt fokusera på att utveckla sina insatser gällande marknadsövervakning samt regelgivning, tillsyn och tillståndsgivning i syfte att främja en effektiv konkurrens på marknaderna inom myndighetens ansvarsområde.

Fordonslag (2002:574)

5 kap. 3 a § Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll och Transportstyrelsen utövar tillsyn över sådan besiktningsverksamhet som avses i denna lag.

Transportstyrelsen ska kontrollera att besiktningsverksamheten fungerar väl med avseende på trafiksäkerhet, miljö, prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet. Lag (2010:39).

5 kap. 3 c § Ett besiktningsorgan ska på uppmaning av Transportstyrelsen möjliggöra stickprovskontroller genom att

1. lämna styrelsen tillträde till lokaler och platser där besiktningar utförs, och

2. lämna de upplysningar och handlingar som styrelsen begär.

Transportstyrelsen ska rapportera utfallet av stickprovskontrollerna till Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll. Lag (2010:39).

Fordonsförordning (2009:211)

8 kap.22 § Om inte annat föreskrivs, utövar Transportstyrelsen tillsyn över efterlevnaden av fordonslagen (2002:574), denna förordning och föreskrifter som har meddelats med stöd av denna förordning.

¹ I enlighet med en överenskommelse mellan Transportstyrelsen och departementet den 17 april 2011.

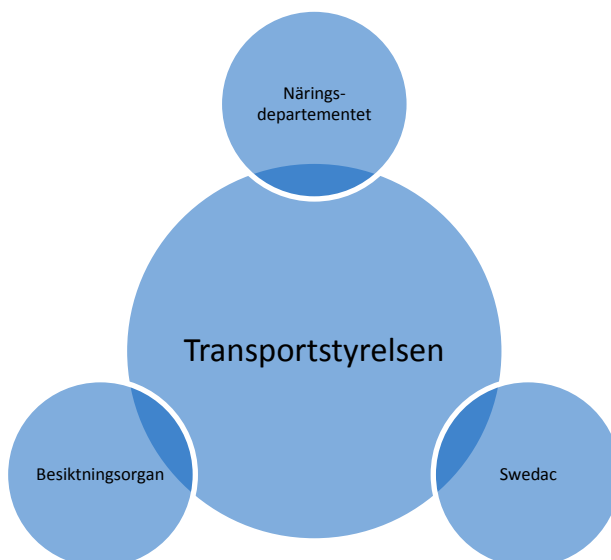
Förordning (2008:1300) med instruktion för Transportstyrelsen

3 § Punkt 5: Transportstyrelsen ska särskilt ansvara för frågor om villkor för marknadstillträde och konkurrensvillkor.

12 § Transportstyrelsen ska samråda med Konkurrensverket i konkurrensfrågor och anmäla missförhållanden till verket.

Marknadstillsyn

Transportstyrelsen ska med inriktning på trafiksäkerhet och miljö kontrollera (genom tillsynsbesök) huruvida besiktningsorgan bedömer och rapporterar i enlighet med ställda krav i fordonslagen och i föreskrifter som utfärdats med stöd av fordonsförordningen.



Transportstyrelsen tillämpar riskbaserad marknadstillsyn dvs. prioriterar insatser som bedöms få en märkbar betydelse för marknadens funktionssätt. Det innebär att Transportstyrelsen i första hand gör tillsynsbesök hos besiktningsorgan vars bedömningar påtagligt avviker från det normala eller att tillsynsbesök planeras in efter att Transportstyrelsen mottagit signaler om missförhållanden alternativt klagomål från allmänhet, media eller från polis (efter en flygande inspektion).

Transportstyrelsen tar hjälp av ett analysverktyg för att utföra statistisk analys av data i vår tillsynsdatas, i syfte att upptäcka trender och avvikelser.

Marknadsövervakning

Marknadsövervakning innebär att Transportstyrelsen övervakar marknaden ur ett konkurrensperspektiv med inriktning på prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet.

Marknadsövervakningen sker dels genom besök hos besiktningsorgan för att följa teknikutvecklingen, dels genom att analysera information för att följa prisutveckling och tillgänglighet. Transportstyrelsen kan även komma att genomföra kundundersökningar.

Transportstyrelsen tar hjälp av nämnda analysverktyg och tillsynsdataas även för marknadsövervakningen.

Marknadstillsynen och marknadsövervakningen ska styras av följande principer:

- Transportstyrelsen ska vara proaktiv och utifrån iakttagelser och analyser inom tillsynen/övervakningen föreslå förbättringar så att besiktningsmarknaden totalt, med involverade aktörer, uppvisar ett långsiktigt hållbart besiktningsutfall.
 - Tillsynen/övervakningen har inte som primärt syfte att stävja enskilda besiktningsorgan.
 - Dialog med besiktningsorganen är vårt viktigaste verktyg för att få marknaden att fungera - en dialog utifrån olika perspektiv såsom teknikutveckling, kvalitet i förrättningsresultat och föreskrifternas användbarhet.
 - Transportstyrelsen tänker omsorgsfullt ut vilken information för sin marknadsövervakning som myndigheten behöver, när i tiden och på vilken detaljeringsnivå, för att inte i onödan belasta besiktningsföretagen med administrativa kostnader.
 - Övervakning avseende tillgänglighet och prisutveckling ska fokusera på identifiering av trender och rapporteras till departementet.
 - Övervakning avseende teknikutveckling ska fokusera på huruvida besiktningsorganen tar till sig och använder sig av effektivitetshöjande teknik alternativt teknik som leder till säkrare bedömning
 - Slutsatser från tillsynen/övervakningen ska återföras internt till regelutvecklings- och tillsynsprocessen i syfte att förbättra marknadens funktion och effektivitet.
 - Slutsatser från tillsynen/övervakningen kan leda till behov av att uppdatera denna riktlinje.
-

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningsdirektör Birgitta Hermansson .
I den slutliga handläggningen av ärendet deltog enhetschef Heléne Jarefors
och Mats Nygren, den senare föredragande.

Birgitta Hermansson
